

С. В. ВАСИЛЮК (Дорожні механічні майстерні Одеської залізниці)

## АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Робота присвячена розвитку соціального партнерства на виробничому рівні, тобто стабілізації соціально-трудових відносин на підприємстві. Акцентується увага на тому, що базою для динамічного розвитку соціального партнерства є людський капітал.

Работа посвящена развитию социального партнерства на производственном уровне, то есть стабилизации социально-трудовых отношений на предприятии. Акцентируется внимание на том, что базой для динамического развития социального партнерства является человеческий капитал.

Work is devoted to development of social partnership at production level that stabilizations socially of labour relations on the enterprise. Attention is accented on that for dynamic development of social partnership a human capital is a base.

В Україні ідеї соціального партнерства почали розвиватися із здобуттям незалежності у 1991 році, а становлення його сучасної системи бере початок із Указу Президента України «Про створення Національної ради соціального партнерства» № 151/93 від 27 квітня 1993 року.

Саме поняття «соціальне партнерство» виникло ще до ХХІІ-ХХІІІ ст., коли у працях провідних вчених того часу починають з'являтися ідеї миру у суспільстві: Ж. Ж. Руссо «лише суспільний договір може принести людям всебічний лад», І. Кант «людські відносини мають бути вигідними для усіх сторін, тому повинні будуватися на основі взаємних поступок, компромісу».

У Російській імперії, до складу якої на той час входило більшість територій сучасної України, ідеї соціального партнерства та суспільного ладу з'являються у другій половині ХІХ ст. у працях таких економістів, як В. Берві - Флеровський та Н. Бунге, які вважали, що шляхом до економічного піднесення та зниження рівня конфліктності у суспільстві є взаємні стосунки працівників і підприємців [1]. Але ж існували настільки протилежні соціальні відносини, що такі ідеї не могли знайти відгук у суспільстві, що в подальшому негативно відбилося на соціально-економічному-розвитку країни.

На жаль, і зараз, в Україні немає окремого закону який би регламентував соціальне партнерство, – єдиний законопроект «Про соціальне партнерство» знаходиться на погоджувальній стадії.

Головними законодавчими актами, що регулюють соціально – трудові відносини та соціальне партнерство, є такі:

- Конституція України;
- ЗУ «Про колективні договори і угоди»(1993 р.);
- ЗУ «Про порядок вирішення колективних

трудових спорів (конфліктів)» (1998 р.);

– ЗУ «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (1999 р.);

Розвитку соціального партнерства присвячені праці таких вчених-економістів як Осовий Г., Жуков В., Руденко Д., Семенихін В. [2]; Осійчук М. [3].

Процес розвитку демократичних соціально-трудових відносин на транспортних підприємствах – один із найважливіших аспектів як формування стабільності у житті колектива підприємства та кожного окремого їх члена, так і формування конкурентоспроможного стабільного та злагодженого діючого транспортного підприємства.

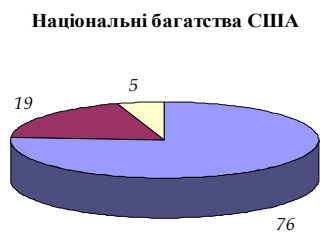
Метою статті є розгляд розвитку соціального партнерства на виробничому рівні транспортних підприємств, тобто стабілізація соціально-трудових відносин на підприємстві, яка тягне за собою забезпечення гідних умов праці та життя працівників, а також стабільність та безперервність роботи підприємства.

Як роботодавець, так і наймані працівники повинні усвідомлювати необхідність безумовного дотримання вимог трудового законодавства та вимагати дотримання їх прав щодо регулювання трудових взаємовідносин у повному обсязі для забезпечення нормального та безперервного функціонування транспортного підприємства, де вони працюють, зважаючи на те, що представники адміністрації підприємства і сам директор є також найманими працівниками, якщо це не приватне підприємство.

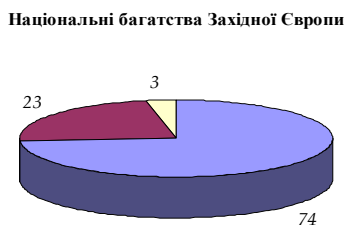
Базою для динамічного розвитку соціального партнерства є людський капітал. Багато дослідників вважають, що знання – найважливіша складова частина людського капіталу. Запас знань, якими володіє суспільство характеризує

здібності цього суспільства до зростання та розвитку. Похідною знань є технології – засіб зростання продуктивності ресурсів. Через застосування нових технологій відбувається зростання рівня життя як окремих людей так і суспільства в цілому, раціональне використання природи. Соціальне партнерство в Україні базується на рівні розвитку людського капіталу.

За розрахунками Всесвітнього банку, у складі національного багатства США основні виробничі фонди (будівлі і споруди, машини і устаткування) складають всього 19%, природні ресурси – 5 %, а людський капітал – 76 %. В Західній Європі відповідні показники – 23, 3, 74 % [4].



Діаграма 1



Діаграма 2

З прикладів видно, що розвинуті країни світу приділяють особливу увагу людському капіталу. Тобто, на макрорівні (між державою та індивідуумами) також спостерігається соціальне партнерство. Отже, високі економічні показники держави залежать від рівня інтелектуального потенціалу її населення.

Система отримання освіти і кваліфікації розглядається як процес капіталовкладень з окупністю в майбутньому, тобто як інвестиції в людський капітал.

Таким чином можна зробити висновки, що соціальне партнерство формується лише у сприятливому для роботи кліматі, коли права і обов'язки соціальних партнерів чітко регламентовані та затверджені документально. В Україні відсутні дієві органи контролю та нагляду за дотриманням законодавства про працю. Для ефективної роботи необхідно прийняти Закон України «Про соціальне партнерство» з метою регламентування соціально-партнерських відносин на всіх рівнях. Паралельно слід забезпечити належне фінансування, створити систему закладів для підготовки кадрів інспекції праці та підвищення їх кваліфікації.

### БІБЛЮГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Зарвовський В.С. Організація соціального партнерства в Україні на найнижчому (виробничому) рівні. / Економіка та держава. – К. 2007. - № 3. – С. 74 – 76.
2. Соціально-трудова відносинами: питання теорії та практики в Україні. // Осовий Г., Жуков В., Руденко Д., Семенихін В. – К., «Курс», - 2005 – 432 с.
3. Державний контроль за трудовими відносинами: соціально-економічні наслідки в контексті реформування середнього класу суспільства / Вісник Національної академії державного управління. – К. 2005. - № 3. – С. 387 -392.
4. <http://www.ukrstat.com/ua/>

Надійшла до редколегії 28.09.2007